

tiones prehabitas de obiecto theologiae, rationabilior esse uidetur positio Thomae in prima parte Summa sua, & Richardi de hoc loco. ¶ Veruntamen absq[ue] eorum aliorumq[ue] derogatione, apparet q[ue] Deus sub ratione perfecti, apertissimè dicatur theologie obiectum sumendo perfectum in Deo, secundum quod ipse est in se ipso absolutè perfectus in sua natura, tā in emanatione, & operatione ad intra, quā in emanatione ad extra: hoc est utramque natura, q[ue] gratia, & gloria. Nempe de his tota tractat theologia. Siquidem & effectus cuiusque conscientiae acie sufficiunt, & tunc ad ea reducuntur ad ista.

Ad primum argumentum dicendum: & primo ad primum, quod Deo qui est purus actus, & simplicissima forma, non competit realiter subiectum, sed accidenti subiecti, sed actibus consideracionum subiecti dicitur, inquantum de eo sunt, vel circumprium versantur, quod non ponit aliquam alterationem, impresionem, aut mutationem in Deo. ¶ Ad secundum, q[ue] Deus non est materia, & qua sit in qua sit bene de qua, & circa quam, & nec nomen nec ratio materiae conuenit ei, nisi per transumptionem & similitudinem quamdam. ¶ Ad tertium, quod theologia pro maiori parte quantitas molis, non unitatis, & principiis, est de rebus creatis, rotumque illud ad creatoris notitiam ordinatur. ¶ Ad quartum, & quintum patet ex dictis responso. ¶ Ad sextum, q[ue] de subiecto oportet scire quid importetur per nos, non quid essentiale sit, & quae sint proprietates ipsius. ¶ Ad septimum, quod de singularibus, non est scientia, propter eorum unhabitabilitatem. Cū ergo Deus sit summa, & infinita unhabitabilitas, sua singularitas, non impedit de eo esse scientiam. Ipsa quoque est uniuersale in causando, & formando, & omnium generalis ultimus, & uniuariabilis finis. ¶ Ad octauum, quod Deo non competit habere principium effectuum, nec passiones corporales, sed bene principia cognoscendi, & communiora que sunt principia quo ad id.

Deus principiū efficiū non habet, sed cognitio. Durandus

¶ Ad praetextas, autem opiniones de theologia subiecto, possunt aliorum opiniones reduci. Durandus, quippe dicit Deum esse subiectum theologiae sub ratione salvatoris, & si in melius. Deum dici salvatorem, non sicut liberavit a peccatis, & a iugo diaboli, ac poenis inferni, sed etiam quia gloriam, gloriamque largitur, conincidit ista opinio cum positione Aegidij.

Albertus.

¶ Albertus vero, ad hanc questionem responderet: Subiectum scientia multipliciter dicitur, scilicet generaliter, & specialiter. Generaliter, si omne illud dicitur esse subiectum, uel pars subiecti, de quo tractatur in scientia: & si res, & signa sunt subiectum huius scientiae, non tamen absolute, ut res, & signa, sed inquantum aliquo modo faciunt ad beatitudinem participationem. quod nota Augustinus, dicendum: In rebus, id considerandum est, quod alia, sunt quibus fruendum &c. Alto modo dicitur subiectum specialiter, circa quod negociatur scientia, probando de ipso proprietates, & differentias per propria sibi principia. Sicque quidam antiqui dixerunt, quod credibile generaliter acceptum, est subiectum theologiae. Voco autem credibile generaliter acceptum, tam praæambulum articulo fidei, sicut Deum esse ueracem, scripturam esse à spiritu sancto, quā ipsos articulos: & etiam illud quod sequitur ad duo illa ex parte bonorum morum, ut fornicationem esse peccatum mortale. De istis enim probatur omne quod in sacra probatur scriptura. Specialissime nero id dicitur esse

subiectum, quod est dignissimum inter considerata in ipsa scientia. Sicque subiectum scientiae huius est Deus, à quo etiam denominatur, non tamen pro ut Deus sumitur absolute, sed secundum quod est Alpha & O, principium & finis. Quia sic ea, quae sunt ab ipso, considerantur in ista scientia, ut principiata ab ipso, quae repræsentant iudicia sui factoris. quoniam telle Augustino, omnia clamant. Ipse fecit nos, & non ipsi nos, sed secundum quod ipse est finis, sic considerantur per ipsum ordinata ad illum finem: dispositiones quoque ordinantes ad finem, sicut iustites, dona, & sacramenta.

QVÆSTIÖ V.

¶ Vinto queritur, an necessarium fuerit generi humano iradiare sapientiam doctrinam præter, & ultranaturales sciencias. ¶ Videatur primum quod non quoniam sapientia Dei attingit a fine ulice in finem fortiter cuncta disponens humanum. Quocirca dicunt expostores, quod in creata sapientia dicitur uniuersa humanitatem disponere, quae nō regit omnia, & nō insit secundum naturalem inclinationem, & dispositionem eorum, quod eis naturaliter appetibile est, & suave. ergo, & hominem dirigit ad salutem per naturalia, nō per supernaturalia media. ¶ Secundum, sapientia est, unicunque dare, & influere, ac documenta proponere iuxta suam capacitatem, ut Seneca, nullusque telantur. Non ergo expediens fuit homini supernaturalia, & incomprehensibilis tradere ad tenendum, & cognoscendum. ¶ Tertio, quia ex incomprehensibiliitate talium, multi retrahuntur, ab euangelica lege, & ea detinere mollisuntur, fricte impletum magis, quam conferat ad salutem. ¶ Quartu[m], natura non deficit in necessariis, secundum Philosophum, ergo natura humana per naturalia fatus prouidit de necessariis, ut telantur, præferunt quia, & irrationalibus fatis prouidit de necessariis, ad consequendum proprium finem. Vnde in libro de celo, & mundo, al Philosophus: Si alii ineficiunt progressu, cū natura non dederit eis ad progrediendum organa apta, deficerit in necessariis. ¶ Quintu[m], philosophia in Almagestum in libro de uniuerso essentij, non est nisi ordo animalium, ergo sufficit animam ordinare, ac dirigere ad salutem. ¶ Sexto, Plotinus Platonicus super somnum Scipionis tractat de virtutibus excellentiis, seu de iuritutibus secundum gradus perfectum, quas vocat iuritutes purgati animi, quas Aristoteles i ethicis appellat heroicas, si ergo per naturalem rationem, fluidum, & exercitium potest homo fieri tam iuritum suis, perfectus, diuinus, ut illi affirmant, non uidetur supernaturalibus donis egere. ¶ Septimo, s[ic] in Senecam, Philosophia est rerum diuinarum, & humanarum cognitione, non ergo requiritur alia. ¶ Octauo, secundum Ciceronem, secundo de Tufulanis quæst. libro Philosophia medetur animis, inanes sollicitudines detrahit à cupiditatibus liberat, pellit timores, ergo sufficit contra uitia uniuersa, præferunt cū ē in Augustinum super illud Psalmi. Incensa igni, & suffusa, omne peccatum, si ex amore male inflammante, aut ex timore male hu miliante. ¶ Non, quicquid continetur sub formali ratione obiecti, potest potentia apprehensionis obiecti illius cognosci: sicut quicquid continetur sub colorato, potest percipi uisu. Sed primum obiectum intellectus nostri, secundum Autennam primò metaphysica sua, et ens: ergo quicquid continetur sub ente, & quod uere est ens, potest ab intellectu nostro naturaliter apprehendendi, sicut nulla alia, quā naturali indigemus scientia.

¶ In con-

Apocal. I.
Apoc. 27.

August.

Psal. 99.

Argulit
contra ueritatem I.
SapientiamSeneca.
Cicer.

Aristotele.

Agazel.

Seneca.
Philoso-
phia quid8
Cicer.Aug. super
psalm. 79.

Auicenna